

**Společné stanovisko výborů České mikrobiomové společnosti ČLS JEP, z.s. (ČMS)
a Společnosti pro probiotika a probiotika (SPP)
k využití probiotik v prevenci postantibiotických průjmů**

1. Na základě dostupných publikovaných znalostí a klinických zkušeností výbory ČMS a SPP uvádí, že **podávání probiotik může přispět k prevenci postantibiotických průjmů**.
2. Přípravky Mutaflor, Enterol, Lacidofil a Colinfant New Born jsou schválené jako léčiva pro konkrétní diagnózy včetně léčby postantibiotické dysmikrobie, tj. u těchto přípravků byly potvrzeny léčebné účinky i bezpečnost; doporučujeme řídit se pokyny v příbalovém letáku.
3. U ostatních preparátů, prodávaných v režimu potravinových doplňků, je sledována pouze bezpečnost a netoxičnost; léčebný či profylaktický účinek bude záviset na konkrétních podmínkách použití. K jejich celkové prospěšnosti se tak nedá vyjádřit.
4. Podávání probiotik **bez konzultace s lékařem nedoporučujeme** u pacientů následujících skupin:
  - děti se syndromem krátkého střeva
  - děti narozené předčasně kromě prevence nekrotizující enterokolitidy¹ (Han et al., 2025)
  - pacienti s horečkou, kteří zvracejí nebo pociťují prudkou bolest v krajině břišní
  - pacienti s krvavým průjmem
  - pacienti s akutním zánětem slinivky břišní
  - pacienti, u kterých byl zaveden centrální žilní katetr nebo jsou po operaci, zvláště pokud dříve prodělali myokarditidu nebo endokarditidu, nebo jsou po operaci srdce, trávicího traktu nebo dutiny ústní
  - pacienti se sníženou nebo potlačenou imunitou; zejména po transplantaci, při probíhající radioterapii nebo chemoterapii

Zdůvodnění

V poslední době ve veřejném prostoru probíhá intenzivní debata o účinnosti probiotik a výbory ČMS i SPP jsou znepokojeny šířícím se narativem, bagatelizujícím význam probiotik a jejich prospěšnost obecně. Tento názor se často opírá o dvě studie publikované v roce 2018 (Suez et al., Zmora et al.), které popisují, že probiotika u několika jedinců ze sledovaných skupin zdravých dobrovolníků po antibiotické léčbě vedla ke zpomalení rekolonizace původním mikrobiomem. Tyto studie jsou cenné, ale je důležité si uvědomit několik zásadních omezení: Ani jedna ze studií neměla za cíl hodnotit účinnost probiotik v prevenci průjmu po antibiotické terapii - sledovaly výhradně dynamiku kolonizace probiotickými kmeny po podání antibiotik. Obě studie pochází od stejného autorského kolektivu (nejedná se tedy o nezávislé ověření výsledků) a zahrnují velmi malý počet testovaných osob (21 a 29), čímž charakterově spadají do pilotních studií; navíc všechny testované osoby byly zdravé. Studie Zmora et al. dokonce zkoumala kolonizační potenciál probiotik u lidí, kteří antibiotika neužívali, výsledky tedy nelze jednoduše vztahovat na situaci pacientů po antibiotické léčbě. Proti tomu stojí výsledky prokázané v rozsáhlých klinických studiích, které zahrnovaly tisíce pacientů (Hempel 2012, Shen 2017), ale i výsledky shrnuté v recentních review (Goodman et al., 2021 nebo Szajewska et al., 2025), která shrnují veškeré relevantní publikované práce k dané problematice a stejně jako výše jmenované klinické studie zahrnují dohromady tisíce subjektů včetně těch popsaných ve studiích Suez et al., 2018 a Zmora et al., 2018.

---

¹ U dětí narozených před 28.-37. gestačním týdnem nepanuje jasná shoda na zdravotních přínosech a rizicích. U extrémně nedonošených dětí (pod 28. gestační týden a pod 1000 g porodní hmotnosti) je podávání probiotik rizikové (Poindexter et al., 2021).

Klíčovým výstupem review Szajewska et al., 2025 je mimo jiné i tento poznatek: „**Několik metaanalýz prokázalo, že specifická probiotika snižují riziko průjmů spojených s antibiotiky a průjmů spojených s *Clostridioides difficile*; žádné studie neprokázaly klinické škody spojené s užíváním probiotik po antibiotické léčbě** u obecně zdravých jedinců; u rizikových pacientů je nutné provést posouzení rizik a přínosů.“

Závěrem je nutné zmínit, že účinek probiotik nelze chápat jen ve smyslu obnovení původního složení mikrobioty; zapojených mechanismů je více včetně produkce postbiotik, modulace imunitního systému a prosté kolonizační rezistence, tj. zabránění obsazení volné niky pathobioty. Problematika je nesmírně komplexní a je stále předmětem výzkumu. Ten by měl mimo jiné i objasnit, jaké vlastnosti probiotických kmenů mohou být v kontextu post-antibiotické terapie méně vhodné – například silné kolonizační faktory, které jsou naopak žádoucí při jiných indikacích.

Literatura

Goodman C, et al. (2021) Probiotics for the prevention of antibiotic-associated diarrhoea: a systematic review and meta-analysis. *BMJ Open*,11:e043054. doi: 10.1136/bmjopen-2020-043054

Han, J., et al. (2025) The effectiveness of treatment with probiotics in preventing necrotizing enterocolitis and related mortality: results from an umbrella meta-analysis on meta-analyses of randomized controlled trials. *BMC Gastroenterol* 25, 245. <https://doi.org/10.1186/s12876-025-03788-0>

Hempel, S. et al. (2012) Probiotics for the Prevention and Treatment of Antibiotic-Associated Diarrhea: A Systematic Review and Meta-Analysis. *JAMA*, 307, 1959-1969. doi: 10.1001/jama.2012.3507

Poindexter B, et al. (2021) Use of probiotics in preterm infants. *Pediatrics*. 2021;147(6):e2021051485.

Shen N.T. et al. (2017) Timely Use of Probiotics in Hospitalized Adults Prevents *Clostridium difficile* Infection: A Systematic Review With Meta-Regression Analysis. *Gastroenterology* 152(8):1889-1900.e9. doi: 10.1053/j.gastro.2017.02.003.

Suez J. et al . (2018) Post-Antibiotic Gut Mucosal Microbiome Reconstitution Is Impaired by Probiotics and Improved by Autologous FMT. *Cell*, 174(6):1406-1423.e16. doi: 10.1016/j.cell.2018.08.047.

Szajewska, H., et al. (2025) Antibiotic-perturbed microbiota and the role of probiotics. *Nat Rev Gastroenterol Hepatol* 22, 155–172. <https://doi.org/10.1038/s41575-024-01023-x>

Szajewska, H, et al. (2023) Probiotics for the Management of Pediatric Gastrointestinal Disorders: Position Paper of the ESPGHAN Special Interest Group on Gut Microbiota and Modifications. *J Pediatr Gastroenterol Nutr*. Volume 76, Number 2, February 2023.

Zmora N. et al. (2018) Personalized Gut Mucosal Colonization Resistance to Empiric Probiotics Is Associated with Unique Host and Microbiome Features. *Cell* 174(6):1388-1405.e21. doi: 10.1016/j.cell.2018.08.041.